

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

початкової школи та сім'ї проводити психолого-педагогічне консультування та просвіту батьків учнів; організаційно та методично забезпечувати ефективність взаємодії школи, сім'ї та громадськості у вихованні дітей; здійснювати постійне самовиховання професійно значущих якостей особистості та самовдосконалення педагогічних знань і умінь.

Зазначимо, що варто розробити цілісну й комплексну програму пропедевтичної безперервної практики з 1 по 4 курс підготовки студентів освітнього рівня «бакалавр». На першому курсі така практика проводиться з метою ознайомлення зі специфікою майбутньої спеціальності. Студенти одержують завдання вивчити нормативні документи, що регламентують навчально-виховну діяльність школи та її матеріально-технічну базу; провести спостереження за системою роботи педагогічного колективу школи і вчителя-класовода та подати у вигляді творчої роботи: «Як сьогодні живе українська школа?». На другому курсі практику проводять з метою ознайомлення з організацією виховної роботи у початковій школі та основними умовами функціонування її різних структурних підрозділів (бібліотека, їдальня, актовий та спортивний зали). Студенти виконують завдання, спрямовані на підготовку та проведення загальношкільних заходів (предметних тижнів, спортивних свят, пишуть сценарії до виховних заходів тощо). На третьому курсі практика проводиться з метою поглиблення та закріплення теоретичних знань з дидактики, теорії і методики виховання, формування педагогічної майстерності та комунікативної культури. Тут переважають завдання на укладання планів-конспектів нетрадиційних уроків, відео-звітів про проведення з дітьми комунікативних заходів пізнавального характеру. На четвертому курсі така практика має на меті вивчення психолого-педагогічних основ організації навчально-виховного процесу в перші дні навчання дитини в початковій школі, ознайомлення з особливостями роботи вчителя з першокласниками та їхніми батьками в перші тижні навчального року. Завдання передбачають розробку заходів для заохочення першокласників до навчання, планів виставок «Мої перші підручники», створення портфоліо «Мій клас», фотовиставки «Наші захоплення» тощо.

У результаті проходження безперервної пропедевтичної практики бакалавр повинен уміти: застосовувати знання з дидактики, теорії і методики виховання, вступу до спеціальності, педагогічної майстерності, методик викладання навчальних дисциплін на практиці; спостерігати за організацією вчителем навчальної діяльності дітей (правила користування ручкою, олівцем, зошитом, підручником тощо); спостерігати за педагогічною майстерністю вчителя початкових класів, зокрема використанням наочності в перші тижні навчання першокласників; спостерігати за виховною роботою в класі; спостерігати за роботою вчителя з батьками молодших школярів; спостерігати за формою оцінювання знань учнів на уроках.

Отже, проведення пропедевтичної практики сприяє не лише професійному зростанню студентів, а спонукає до самоаналізу. Кожна педагогічна практика передбачає рефлексію студентів щодо тих змін, які відбуваються у стані їхньої готовності до формування позитивної навчальної мотивації молодших школярів, щодо труднощів, що виникають та щодо конкретних дій, які застосовуються для їх подолання.

З ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Шкуренко О. В.

Уманський державний педагогічний університет імені П. Г. Тичини, Україна

В умовах Європейської інтеграції проблема комунікації є однією з найважливіших. Комунікація в сучасному житті відіграє величезну роль в усіх сферах діяльності людини, а особливо в освітній сфері, в контексті професійної педагогічної комунікації. Сьогодення вимагає організувати таку педагогічну професійну освіту, яка матиме високу якість, розвиватиме в педагога уміння адекватно сприймати педагогічні новації, створювати власну систему діяльності, адаптуватися до змін, уміти самовдосконалюватися у своїй діяльності.

У наукових дослідженнях видатних учених С. Абрамовича, Ф. Бацевича, Н. Бутенко, Н. Волкової, А. Леонтьєва, О. Яшенкової та ін. простежується проблема формування комунікативних компетентностей майбутнього учителя початкової школи.

Комунікативна поведінка педагога ґрунтується на педагогічному такті, коректності, вимогливості до себе і учнів, стимулює пізнавальний інтерес, мотивацію учнів до навчання. Вона сприяє створенню в процесі навчання ділової, полілогової атмосфери, налаштовує на взаємодію, ритмічність в роботі. Через безпосереднє спілкування педагога з учнем здійснюється вплив особистості на особистість.

У освітньому процесі виділяємо традиційну мовну комунікацію і комунікацію, яку здійснюють за допомогою електронних засобів навчання.

Щодня бачимо ситуацію, коли з преси і телебачення, а особливо мережі Інтернет, учні дізнаються про ту інформацію, яка суперечить цінностям цивілізованого суспільства. Об'єм інформації постійно зростає, негативно впливаючи на загальний рівень культури і духовності людей [3, с. 27].

Комп'ютерно-опосередкована комунікація обумовлює серйозні зміни у використанні мовних засобів, породжує невміння розрізняти жанрову і стилістичну доцільність мовних засобів, зменшує словниковий запас, позбавляє різноманітності та варіативного висловлювання, що, у свою чергу, призводить до комунікативних і психологічних бар'єрів [2, с. 209].

Увага до мовної комунікації пов'язана з тим, що: учні мало спілкуються; не уміють висловлювати свої думки і судження; мова бідна, засмічена сленгом. Такі недоліки може виправити учитель, оскільки він упродовж 4 років навчає учнів різних предметів, і основним його завданням є розвинути в учнів зв'язне мовлення, навчити їх не просто писати або читати, а добре володіти рідною мовою і уміти висловлювати свої думки.

Н. Волкова окреслює комунікативність учителя як сукупність істотних, стійких властивостей особистості, які сприяють прийняттю, розумінню, засвоєнню, використанню і передаванню педагогічної інформації, тобто інформації, направленої на навчання і виховання учнів [1, с. 23].

Комунікація – це інформаційно-технічний процес обміну інформацією між суб'єктами навчання. Педагогічне спілкування – це соціально-психологічний процес взаємодії суб'єктів навчання, при якому вони не просто передають інформацію, а емоційно уточнюють її, формують, розвивають із зміною свого емоційного стану.

На нашу думку, професійна педагогічна комунікація – це вміння людини (професіонала) орієнтуватися і використовувати особливості професійного (педагогічного) спілкування, які ґрунтуються на відповідних компетентностях в певній професійній галузі.

Під терміном «професійна педагогічна комунікація» розуміємо процес взаємодії педагога з учнями, який реалізується за допомогою різних каналів комунікації і застосування різних форм і методів спілкування з метою навчання, виховання і регуляції професійно-педагогічних відносин (учитель – учень, учитель – учитель, учитель – комп'ютер – учень та ін.).

Професійна комунікація учителя початкової школи – це процес інформаційної взаємодії педагога і учнів, який реалізується за допомогою різних форм, методів спілкування, каналів комунікації з метою навчання і виховання останніх, з урахуванням психолого-педагогічних особливостей дітей молодшого шкільного віку.

Під формуванням професійної педагогічної комунікації у майбутніх учителів початкової школи розуміємо процес вироблення у майбутніх учителів початкової школи професійних комунікативних якостей і рис вдачі, які удосконалюватимуться в подальшій професійній комунікативній діяльності.

Для виявлення рівня сформованості професійної педагогічної комунікації студентів проводилися спостереження під час практичних занять, тестування, індивідуальних бесід, під час яких було з'ясовано ознаки критеріїв сформованості умінь педагогічної комунікації. Результати експерименту за результатами тестування та індивідуальних бесід.

Основними чинниками, які впливають на недостатній розвиток педагогічної комунікації, за результатами анкетування виявлено: незначна кількість літератури відносно опанування практичних навичок комунікації для студентів; недостатність теоретичних знань з проблем комунікації; низький рівень практичних навичок і досвіду взагалі в застосуванні педагогічної комунікації на пробних уроках в школі.

При навчанні майбутніх учителів, слід акцентувати увагу на розвиток умінь співпрацювати в соціально-інформаційному середовищі, створювати умови для взаємодії і заохочувати студентів-педагогів до колективної роботи там, де це доцільно. Цей шлях сприяє навчанню співпрацювати в подальшій професійній діяльності в умовах використання засобів комунікації для різного роду педагогічної діяльності.

Отже, формування педагогічної комунікації у майбутніх учителів початкової школи є необхідною передумовою для створення успішного і ефективного навчально процесу.

Література

1. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посіб. – К.:ВЦ «Академія», 2006. – 256 с. (Альмаматер). Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посіб. – К.:ВЦ «Академія», 2006. – 256 с. (Альмаматер).
2. Пехота О. М. Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічній освіті: навч. посібник / під наук. ред. О. М. Пехоти, Т. В. Тихонової. – Миколаїв: Іліон, 2013. – 252 с.
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти: підручник / О. Я. Савченко. – К.: Грамота, 2012. – 504 с.